

29 октомври – Ден на бесарабските българи

ЛИТЕРАТУРНО-МУЗИКАЛНА КОМПОЗИЦИЯ, ПОСВЕТЕНА НА ДЕНЯ НА БЕСАРАБСКИТЕ БЪЛГАРИ

Предлагаме на вниманието на учителите-българисти авторски урок на учителя по български език и литература във **Виноградския УВК, старши учител, учител висша категория Валентина Афанасиевна КИЧУК.**

Мото: **«Роден съм да помня»**
(Михаил Бъчваров)

Епиграф:
**«Така от Бога те били
орисани в търпение, труд,
любов, копнеж, тук нова
си история написали,
която продължава днес»**
(Мария Кофова)

(Музикален фон.
Мистерия на българските гласове)

Водец 1: Не 5, не 50, а около 500 години българският народ се намира в състояние на най-тежко робство и безбройни въстания срещу турците.

(Жална мелодия)

Водец 2: Близо 200 години нашият живот, на българските преселници, неумолимо следва своя ход. Той е познал възход и падение, претрпелство и приятелство.

Водец 3: Българите се формират като една от най-жилавите и будни нации на земята.

Водец 1: Славната българска история ни прави съпричастни с върховните мигове на изпитание на българския национален дух.

(Тъжна музика, видео)

Водец 2: Дойде разделно време.

Водец 3: Дойде времето на разкъсването и кръвта, на писъка и на гърчовете...
(Презентация)

Водец 1: Всичко трябваше да бъде изоставено и това, което беше градено с вековете. Хиляди семейства трябваше да напуснат имотите си само да се спасят от непоносимото турско иго.

Водец 2: Дълбоко трогнат и с голяма скръб, народът беше принуден да напусне светилищата си, семейните, бащините и прадедни гробища.

Водец 3: За последен път той тъпчеше земята, на която е приемал благата и благословията на небето, където е благославен бракът му и са кръстени децата му, където е слушал Божиите заповеди и намирал утеха в скърбите си.

Водец 1: За последен път той посети гробищата, в които почиват прадедите, родителите, децата, приятелите му.

Водец 2: Там, при четене на заупокойна молитва, върху тези гробове бликваха сълзите му.

Водец 3: О, колко силно е свързан с родния си край! Много често той предпочита да бъде убит в сражение за защита на родината си, отколкото да отиде да живее другаде, макар и там да бъде по-щастлив.

БЪЛГАРИН ДА СИ ОСТАНЕ

**Бих може би, проклет отдавна
и оня век, и оня ден,
когато пращядо ми бавно
повдигна своя бял остен.**

**Когато тръгна, заскрибуца
през буците от рът на рът,
с дечица пълната каруца –
печална песен – в дълъг път.**

**Проклет бих неговото име,
ако бях днес уверен аз,
че щеше инак да ме има,
да мога да говоря с вас.**

**Напуснал свидните Балкани
не за да търси лек живот,
а българин да си остане
и да опази своя род!**
Нико Стоянов

Водец 1: Принудени от тежкото турско иго, българите са оставили своята родина с мек, благоприятен климат, оставили цветущи поля, ниви, села и градове, тръгнали да търсят спасение в чуждо отечество, не заради изгода, а за спасение.

**Надежда взели, някои под наем,
напускат дом със поглед към безкрая,
за да спестят кланета и бесилки.
Събрали грижи тежки, непосилни,**

**потеглят във кървани, жива стока,
със купища от мъки чернооки,
по дирите обратни на предците.
През Добруджа и влашките ракити
към Онгълският стан на Аспарух.
И там зареждат се със своя воля, дух,
та с преселенската си орисия
в буджакска дива степ да оцелеят.**
Боян Балкански

Водец 2: Преселването на българите започна по време на руско-турските войни в края на 18 и първата половина на 19 век.

Водец 3: Най-голямото преселване на българите в Бесарабия станало през 1828-1830 години. Общият брой на изселниците е 140-150 хиляди души.

Водец 1: Тогава през Дунава в Бесарабия и други места в Украйна преминало значително число преселници, които образували около 70 колонии.

КОННИКЪТ

**Конникът дошъл от север,
спря на Дунавския бряг
сред разцъфнали посеви
и огнища ален мак.
После слезе той от коня
сред зелените жита,
шета суха пръст оброни
и докосна я с уста.
Хубава си, моя нова,
натъжала равнина,
бяла като град Орлова,
ясна като стремена.
Мои внуци тук ще тичат!
Ще им бъде тук дома!
И с любов ще те наричат
Бесарабската земя!**
(българска народна песен)

Водец 2: Ние, бесарабските българи, сме едно звено от общата верига на многострадалната история с особено трагична съдба. Преди около 200 години нашите прадеди, подгонени от исторически неспогоди, са се откъснали от тялото на своя народ и са потърсили спасение в Буджака. Ние не можем да ги оправдаваме или обвиняваме. Едва ли са имали друг избор.

**За да запазят своя род и своя кръв,
да се спасят от турска поробия,
дедите ѝ бабите ни взеха дълъг път
и се заселиха в далечната Русия.
Позор или геройство това беше?
Кой пита, кой да се съмнява смей?
То подвиг е, подвиг вечен,
и българинът с него се гордей!**
Мария КОФОВА
(Презентация)

Водец 3: Когато прокудените из родните си огнища българи навлязоха в чуждия и пуст татарски Буджак, пред зора им се прострира на шир и дълъг една обширна, безлесна и безводна степ, обрасла с гъсти високи бурени и търнаци, над които се виели ята орли и гарвани.

Водец 1: И бежанците, като преглътнали сълзите и затаили в дъното на душиите си тъгата за родните райски Балкани, запретнали ръкави, прекръстили се и се заловили за работа – упорита, безспирна, денонощна.

Водец 2: Пламват бурените и търнаците, та цели месеци от Добруджа и Влашко се любували през нощите на сяналото буджакско поле...

Водец 3: Така говорят преданията...

Водец 1: И пустият татарски Буджак се обръща в житница, възникват благоустроени села, изсушават се блатата и поникват разкошни лозя, ниви, плантации, градини.
(Демонстрация на документите)

Водец 2: Издирихме един документ за бесарабските селища от средата на ХХ век. Това е доклад на френския консул в Галац (Румъния) до граф Валевски и приложена та записка от 12 юни 1856 г.

«Господин министре! Имам чест да изпратя на Ваше Превъзходителство една записка за българските колонии в Бесарабия. Този документ, по мое мнение, заслужава доверие. Както Ваше Превъзходителство

може да установи, тези колонии са в много добро състояние и се ползват с големи привелегии. Руското правителство проявява подчертан интерес да ги задържи колкото е възможно по-дълго под своето господство. Без съмнение, с такава цел неговите пълномощници настояват да запазят малкия град Болград, който е главен център и седалище на религиозната християнска митрополия на българските заселници (храмът «Свето Преображение Господне») е построен през 1838 г.»

(На екрана се показва «Записката за българските колонии в Бесарабия»)

Водец 1: Също така искаме да ви запознаем с един много интересен документ, датиран от 13 април 1818 г., който принадлежи на първия български пратеник в Украйна, бележитият български славяновед, професор, доктор Иван Шишманов. Една част от него: «Какво може да се направи за българските колонии в Украйна?»
(Ученик: Иван Шишманов)

За което са мечтаели, така и станало. Благодарение на толерантно отношение и на властите, и на народите, благодарение на своето голямо трудолюбие, упоритост, българите за късо време са обърнали дивите степи и пустини в житни градини, изградени са нови селища – съкровищници на българския дух. Те са създали блага на тази благославена украинска земя, те са допринесли за нейното високо развитие, те са я прославили със своите имена:
Иван Инзов – покровител на българските колонисти (портрет)

Георги Раковски – патронът на Болградската гимназия (портрет)

Александър Теодоров-Балан – учен, академик, първи ректор в Софийския университет (портрет)

Петър Бурлак-Вълканов – патриарх на бесарабската поезия (портрет) и много други...

Стихотворение на фона на селото
(Презентация за селото)

**Родното ми село – село е богато,
хубави хора изглежда то.**

**Обичам земята и нейните недра.
Аз гледам на селото с мойто око.**

**То цъфнало както макове
сред Буджакската степ.**

**И малката рекичка си оставила след.
Българска кръв и вяра християнска,
Нашата нация – тя е славянска.
Жални си песни много изпяла,
от турско си племе добро не видяла.**

Водец 1: Нашето село се образувало през 1830 г., заселено от преселници от с. Чумлекой (сега Ботево, Ямболско, Р България), което означава село «горшечников».

Водец 2: След 1946 г. селото се казва Виноградско (от руската дума «виноград»). Селото е разположено на 18 км от районния център и на 20 км от железнопътната станция.

Водец 3: Всяко село има своя биография, своя история, своя съдба, свои вършители на тая съдба.

Водец 1: Това са големи труженици – земеделци, занаятчии, учители, лекари, духовници, военни, инженери, финансисти, писатели, художници, песнопойци, фермери...

Водец 2: Списъка е много дълъг, те прославиха нашия край, осветиха своя живот на олтара на възраждането на бесарабската земя.

Водец 3: Нека винаги да помним, да възпяваме и да продължаваме делото им.

Водец 1: Отделно внимание искаме да отделим на една бележит личност на село Чумлекой – Петър Димитров Груев.
(на екрана портрета и биографията му)

Водец 2: Петър Груев е роден на 3 юли 1855 г. в с. Чумлекой в семейство на бесарабски българи. Основното образование получава в родното си село. Бил много старателен и ученолюбив; прави отрядно впечатление на преподавателите си.

Водец 3: Генерал Петър Груев почива през юни 1914 г. в Петербург, където е погребан. Името на Петър Груев е записано със златни букви в българската военна история.

Водец 1: Нашето село се гордее с такъв герой.

Водец 2: Всеки народ си има свои обичаи, които се формират в продължение на векове. Обичаите не се отделят от живота на един народ. Те са признаци, по които се познава народът не само в съвременността, а и в неговото историческо минало. Обичаите, също както и езикът, са най-силни елементи, които обединяват отделни хора в един народ, в една нация.
(Български танц)

Водец 3: Всяка нация има поверие, че този, който е забравил обичаите на своите деди и прадеди е загубен за своя народ.

Водец 1: Ние с увереност можем да кажем, че българите в Украйна, благодарение на нашите традиции и обичаи, сме си останали българи.

Водец 2: И нищо, че живеем далече от прародината. Ние сме един богат народ. Благодарение на държавата, в която живеем, ние изучаваме освен украински и български език. Знаем народните български и украински обичаи.
(Украински танц)

Водец 3: За нас, съвременните българчета, Украйна е майка. С нея делим нашите радости и грижи, тук е нашето бъдеще.

Водец 1: България и Украйна са две еднакво обичани майки. Всеки от нас мечтае някога да види прародината си – България.

ДВЕ ЛЮЛКИ, ДВЕ РОДИНИ

**Две люлки, две родини ме люлеят,
и двете тъжни песни светли пеят.
Едната е кат майчица тъй нежна,
а другата е приказна и снежна.**

**Две люлки, две родини ме люлеят,
в Украйна гордо българи живеят.
Те своя бряг и своя свят си пазят,
на вечното хоро другари канят.**

Украйна! България!

**На кръстопътя те са две пътеки,
две думи, две родини, две утехи –
едната е съдба, другата – мечта,
а любовта към двете е една.**

Аня Терзиев

(Украинска песен)

**НЕМА МІЖ НАС ЧУЖИНЦІВ
Буджакським степом тянуться вози.
Ревуть воли. Піт виідає очі...
А люди йдуть. Так тяжко, неохоче,
На чужину із скарбом і дітьми.
Старий болгарин на коліна став
І сиву голову схилив в покорі:
– Прости нас, батьківщино, і прощай...
Ми на чужині пустимо свій корінь.
І сили грудочки землі
Розм'яли і до серця притулили:
– Тут ми село збудуємо самі,
Й назвем його, як частку батьківщини.
Прийми нас, земле, поки ми чужі,
Та день – настане – рідні будем вічно...
Роки пливли. Сплило тисячоліття.
І поріднились люди в цій землі.
Колись чужа, тепер своя до болю,
Полита потом, кров'ю і слізьми
Земля Буджакська – батьківщина дітям!
Захоплюйся болгарськими дітьми.**

(Продължение на 9 стр.)